

Zpráva ze stáže v rámci výměnného
programu Erasmus
Liberec, 13. až 17. září 2021
YMCA Helsinky & Aseman Lapset ry

Historie – jak se to stalo že jsme navštívili Liberec...?

ASEMAN LAPSET RY

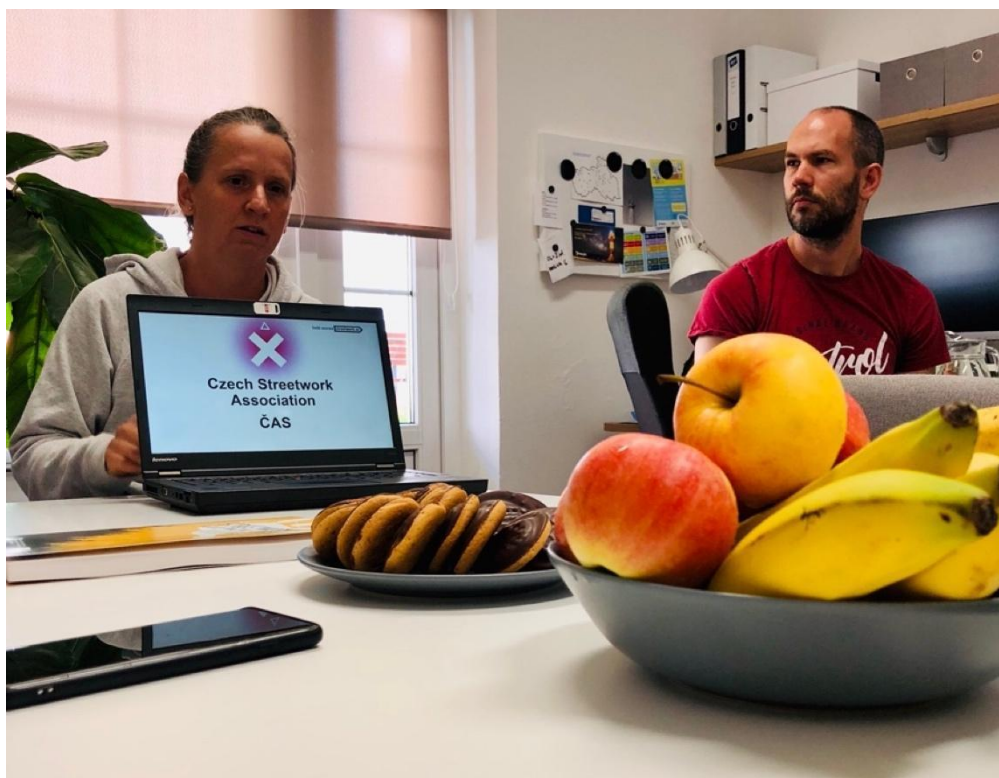
HNMKY (YMCA Helsinky) a Aseman Lapset ry (Děti stanice - The Children of the Station) jsou nevládní organizace, které spolu úzce spolupracují; mezi oběma organizacemi existuje dlouholetá a úspěšná spolupráce. Obě nevládní organizace sídlí v Helsinkách a pracují se stejnou cílovou skupinou. Proto bylo milé, že nám YMCA Helsinky nabídla, abychom se k nim připojili při studijní cestě/výměnném pobytu v Liberci.

Společnost Aseman Lapset byla založena v roce 1990 kvůli tehdejší situaci v centru Helsinek – v okolí helsinského vlakového nádraží se shromažďovalo poměrně velké množství mladých lidí, mezi nimiž se objevovaly znepokojivé jevy – násilí, užívání omamných látek atd. Proto se zdálo být důležité, aby mezi mládeží začali působit spolehliví dospělí. Brzo vznikla kavárna Jeep (podávající kávu ze zadní části starého Land Roveru) a pak kavárna pro mládež – bylo realizováno jednoduché řešení sociální kontaktní práce s mládeží. A to byl počátek organizace Aseman Lapset.

Od té doby se organizace poměrně hodně rozvíjela a pro nové projekty byly zavedeny nové způsoby práce. Program Přátelé - Friends (posilování duševní pohody a boj s úzkostí a depresí), terénní práce s mládeží, Walkers Bus and Cars (mobilní kavárny pro mládež), mediace na ulicích - Street Mediation (mediace při konfliktech týkajících se mladistvých), K-O (pro šikanu/konflikty ve škole), projekt Pasila (práce s mladými lidmi, kteří spáchali závažný trestný čin nebo několik trestných činů) a projekt Ripa (využití odborníků na základě zkušeností v oblasti práce s mládeží).

Pondělí 13. září 2021

Program stáže začal setkáním s hostitelskými organizacemi: Českou asociací streetwork, kterou zastupovala Karolína Panušková, a organizací Maják /Maják Plus, kterou zastupoval Petr Hampacher.

Karolína Panušková a Petr Hampacher popisovali svoji práci

Setkání se uskutečnilo v Komunitním centru Konopná. Centrum je bývalou mateřskou školou a nabízí poměrně dobré prostory pro programy realizované organizací Maják Plus. Rovněž představuje středisko pro obyvatele v okolí. Mají velký pozemek pro různé aktivity – basketbalové hřiště, houpáčky, nejrůznější hračky pro děti a dokonce i prostor pro táborák.

Začali jsme rozhovorem o stáži, o cílech, které jsme si pro stáž stanovili, a o celkovém kontextu a situaci organizace ČAS i Maják.

ČAS

Česká asociace streetwork, z.s. (ČAS) je síť vzájemně se podporujících streetworkerů. Nabízejí nízkoprahové služby v prostředí ulice – terénní práci, práci s bezdomovci, s lidmi ohroženými sociálním vyloučením a jinak zranitelnými atd. Usilují o udržení dobrých standardů kvality terénní sociální práce (streetworku) tak, aby byla udržena její hodnota a posílena její legitimita. Pořádají konference a semináře, nabízejí pracovníkům i spolupracujícím organizacím kromě jiného vzdělávání a stáže atd. Celkově existuje přibližně 30 vzdělávacích programů schválených ministerstvem práce a sociálních věcí, které ČAS nabízí.

ČAS také realizuje inovativní projekty, jako je Streetwork online, tréninkové zaměstnání (Restart Shop), kampaň Čas od času s cílem zviditelnit streetwork a zvýšit informovanost veřejnosti. Nízkoprahové kluby jsou zviditelňovány prostřednictvím udělování ocenění "Časovaná bota" pro kluby/týmy streetworku – každý rok nominují nejlepší tým streetworkerů.

Když jsme mluvili o rozporu mezi školským systémem a nevládními organizacemi a o důvodech, které za tím vším stojí, ukázalo se, že jednotlivá ministerstva nepracují podle stejného společného plánu – ale mají své vlastní zájmy a ambice. To znamená, že na nejnižší úrovni není snadné prosazovat společné postupy a plány. Klienti a cíle jsou sice stejné, ale struktura někdy jednotný přístup vůbec nepodporuje.

MAJÁK

Maják je nevládní organizace, která realizuje několik programů. Dříve to byla regionální organizace rozdělená na místní organizace, které spolu úzce spolupracovaly. Nyní se zaměřuje spíše na místní úroveň.

Je financována státem, ale každoročně musí žádat o finanční prostředky. Riziko, že o finance přijdou, není velké, ale vyžaduje to velké úsilí a systém nezohledňuje, jestli svoji práci děláte vynikajícím způsobem nebo spíš méně dokonale. Musí se registrovat jako poskytovatel služeb a žádat o financování – všem poskytovatelům služeb jsou pak přidělovány finanční prostředky.

Maják je rozdělen do dvou týmů: v týmu primární prevence pracuje sedm pracovníků a v Majáku Plus čtyři pracovníci. Kromě toho týmy podporuje pracovník kanceláře.

Preventivní programy navštěvují školy s různými tematickými bloky, jedná se o 10 – 12 různých programů pro žáky 4. až 9. třídy. V roce 2009 byla pozornost zaměřena na žáky, kteří potřebovali podporu po skončení preventivních programů, například na práci s mladými lidmi, kteří právě začali studovat střední školu. Těchto návštěv se také účastní učitelé (nebo by se alespoň měli účastnit). Pro děti s horším školním prospěchem se nabízí doučování.

Při práci s mládeží teď uplatňují holistický přístup. Práce se řídí potřebami klientů a jejich rodin. Cílovou skupinou je mládež ve věku 10 až 26 let. Jejich práce by se dala popsat jako řízení procesů – díky holistickému přístupu klienti nejsou doporučováni do dalších služeb, pokud nevznikne konkrétní potřeba.

Petr uvedl, že lze říci, že existují dvě podskupiny (Petr dříve pracoval s mladými lidmi, kteří se chovají násilně a jsou umisťováni do diagnostických ústavů):

1. Mladí lidé zapojení do trestné činnosti / trestního procesu a justičního systému a OSPOD.
2. Mladí lidé, kteří potřebují podporu v oblasti chování a / nebo psychologickou podporu. Jsou tak trochu na pomezí. Například mladí lidé trpící poruchami příjmu potravy nebo úzkostnými stavy, kteří nebyli diagnostikováni.

Práce s těmito mladými lidmi spočívá v case managementu a spolupráci se všemi, kterých se to týká. Občas způsobuje problémy to, že pro odborníky pracující v různých organizacích a v různých oblastech platí různá pravidla a někteří z nich musí dodržovat mlčenlivost.

Odpoledne jsme měli možnost mluvit s Petrem, kterého doprovázela Petra z týmu primární prevence. Bylo nám jasně vysvětleno, že podpora poskytovaná ve školách a sociální práce si mírně odporují. Původně se sociální práce se studenty zaměřovala do značné míry na problémy s učením, ale v současné době se zabývá spíše problémy s chováním apod.

Preventivní práce spočívá v mapování situace a doporučeních. Tým primární prevence realizuje preventivní programy pro lidi, kteří mají problémy s alkoholem, kouřením, mají zdravotní problémy atd. Členové týmu pracují v celém regionu, což znamená, že hodně cestují. Za školní rok navštíví 70 až 80 škol a každou školu navštíví dvakrát. Návštěvy obvykle trvají do tří hodin a účastní se jich i třídní učitel.

Primární prevence začíná ve věku 7 nebo 8 let. Je jasně naplánovaná a řídí se osnovami schválenými ministerstvem školství. Kromě této primární prevence pracovníci preventivního týmu po každé hodině vypracovávají zprávy a hodnocení, ve kterých se hlásí případné vzniklé problémy. Primární prevence není zaměřena jen na samotné žáky, ale i na rodiny, což vyžaduje multidisciplinární spolupráci.

Petra nám také ukázala karty “Myši z Majáku”, které nám přišly opravdu užitečné – byly to karty, které pomáhají vyjádřit emoce a mluvit o nich. Dobře fungují také pro rodinné vztahy a sociální vztahy s vrstevníky.

Komunitní centrum Konopná

Odpoledne jsme měli možnost navštívit Komunitní centrum Konopná a vidět aktivity, které nabízejí. Mají zde rodinný klub pro rodiče s malými dětmi. Nabízejí možnost trávit čas s dětmi, protože mají prostor pro děti na hraní uvnitř i venku. Pracovníci mohou nabídnout poradenství pro rodiče a pracují s rodinami, rodinnými vztahy a dynamikou jednak z hlediska vlastních vztahů rodičů, a rovněž nabízejí poradenství a podporu ve vztahu rodič – dítě. Podstatné je, že i rodičům se dostává vzájemné podpory od lidí v podobné situaci.

Komunitní centrum Konopná

V Komunitním centru se rovněž nachází secondhand krámkouš. Prodávají tady oblečení, boty, hračky atd. Zboží dostávají darem od lidí, kteří žijí v okolí. Vydělané peníze vrací do místní komunity – renovace prostor, potravinová a jiná pomoc pro místní obyvatele. Krámkouš také funguje jako tréninkové zaměstnání pro mladé lidi, kteří zde pracují jako prodáváči a obsluhují zákazníky v obchůdku. Mladým lidem se tak nabízí příležitost rozvíjet své pracovní dovednosti v reálném prostředí.

Výlet na Ještěd

Po celodenním programu nám Petr a Dan z komunitního centra zorganizovali výlet lanovkou na horu Ještěd. Byl to výborný nápad, jak po celodenním cestování a schůzkách vidět něco úplně jiného. Společně strávený čas v neformálnějším prostředí nám umožnil trochu lépe se poznat – byla to skvělá zábava!!!

Hora Ještěd

O prvním dni

Večer jsme se krátce zamysleli nad průběhem prvního dne. Byl to pomalý, pohodový začátek návštěvy. Pomohl nám udělat si představu o souvislostech a pochopit realitu, ve kterých se práce vykonává. Objevili jsme spoustu podobností s naším systémem.

Líbilo se nám vnímání kvality. V českých službách se udělují certifikáty podle určitých kritérií, což napomáhá a vytváří vodítka k hodnocení – i přestože to může znamenat poměrně dost práce. Trochu nás ale mátl souboj různých ministerstev. Což je zvláštní, ale zároveň i známý jev ve Finsku.

Dalším jevem, nad kterým jsme se pozastavovali nebo zamýšleli, byly hranice. Proč je tak těžké dostat se do škol? Kvůli autonomii učitelů? Kvůli postojům a obavám? Mluvili jsme také o vzdělávání – jde o výchovu nebo o výuku dovedností – co je důležitější? Nakolik to závisí na osobních hodnotách učitelů nebo ředitelů škol? Nedostatek času? Nebo je čas tou nejdůležitější hodnotou? Ale jak se zdá, počet programů probíhajících ve školách se zvýšil, což naznačuje, že se jim práce daří.

To nám bylo také poněkud povědomé, i když existují dobré příklady a způsoby jak to obejít – znamená to, že musíme lidem připomínat základní hodnoty a smysl jejich práce. A musíme nabízet řešení – to znamená vytvářet řešení, která jsou výhodná pro všechny zúčastněné – pro pracovníky, instituce a hlavně pro klienty samotné, mladé lidi a jejich rodiny a kamarády.

Líbil se nám systematický preventivní program ve velmi raném věku, který považujeme za nesmírně důležitý. Líbilo se nám také, že sexuální výchova probíhá v několika ročnících. Přínosné bylo také upozornění na význam a důležitost posuzování potřeb dětí a třídy někým zvenčí.

Hezkým detailem bylo také použití kruhů místo staromódního uspořádání sezení v lavicích při hraní karet Myši z Majáku. Na obecnější úrovni jsme ocenili upozornění na význam a důležitost důvěry. Jako dobrou praxi jsme vnímali chod celého

Komunitního centra – poskytování služeb pro všechny věkové skupiny místních obyvatel.

Hovořili jsme o tom, jak posilovat rozvíjení služeb podle místní situace a individuálních potřeb spíše než poskytování všeobecné služby.

Úterý 14. září 2021

Preventivní program, Základní škola Nový Bor

V úterý jsme navštívili Základní školu v Novém Boru. Nový Bor je malé město vzdálené 45 kilometrů západně od Liberce s 11 500 obyvateli. V Novém Boru jsme měli možnost navštívit preventivní program, který vedl Filip z Majáku. Filip používal karty Myši z Majáku, když hovořil o daných problémech a sám karty vybíral.

Filip přednáší preventivní program s použitím karet Myši z Majáku

Navštívili jsme třídu pro žáky 9. ročníku s přibližně 20 studenty. Tématem hodiny byl vliv Covidu 19 na životy žáků a jejich rodin.

Žáci překvapivě otevřeně sdíleli své zážitky, přestože na hodině byli cizí lidé. Mladí lidé vyprávěli velmi osobní příběhy o rozvodech, ztrátách členů rodiny, konfliktech v rodinách atd. Sdíleli emoce spojené s různými tématy a událostmi.

Na hodině byla i třídní učitelka. Na začátku sledovala dění ze zadní části třídy – což nás velmi překvapilo – ale ukázala, že svou třídu zná: když to bylo potřeba, tak se zapojila a mladé lidi podpořila.

Bylo příjemné vidět, že tato metoda opravdu funguje. Ale musí to být náročné, protože se organizuje pouze jedna přednáška dvakrát nebo třikrát za rok. Na druhou stranu to přináší užitek, pokud přednáší někdo zvenčí. Myslíme si, že to vyžaduje

určitý typ osobnosti. Filip rozhodně dokázal, že je tou správnou osobou pro tento úkol.

Odpoledne, Komunitní centrum Konopná

Odpoledne jsme měli možnost setkat se s mladými lidmi v Komunitním centru a popovídat si s nimi. Pracovníci připravili několik zábavných her a zábavný kvíz, což nám pomohlo se sblížit, vzájemně se naučit jména a dokonce možná i jedno nebo dvě slovíčka z jazyka toho druhého. Nechyběly hry, táborák a diskuse s místními rodinami a mladými dobrovolníky.

Středa, 15. září 2021

Úřad Probační a mediační služby

Ve středu dopoledne jsme měli možnost navštívit kancelář Probační a mediační služby. Vyprávěli nám o práci, kterou dělají s mladými lidmi mladšími 15 let, kteří se dopustili závažných trestných činů. Pracují nejen s mladými lidmi, ale také s jejich rodinami.

Probační a mediační služba je státní organizace, která pracuje v oblasti trestního práva. Mediace se týká alternativních trestů, nabízí dohled, poradenství a programy

pro osoby, které spáchaly trestný čin. V tomto smyslu má tato práce mnoho společného s prací vykonávanou ve Finsku. Podporují také oběti trestných činů.

V Liberci pracuje osm probačních úředníků; potíží je v tom, že někdy není snadné udržet plný stav zaměstnanců, protože mzda není tak vysoká, aby užívala rodinu. Říkali, že hodně spolupracují s nevládními organizacemi – jejich existence je pro probační a mediační službu životně důležitá.

OSPOD - Orgány sociálně-právní ochrany dětí

Při této příležitosti jsme měli možnost setkat se také s pracovníky OSPOD, který je financován státem, ale služby organizuje a vykonává místní samospráva.

Diskutovali jsme o aktuálních problémech, se kterými se při své práci potýkají; zmínili se o nejtypičtějším případech, kterými jsou mladí lidé s problémy v chování a podobně. Kvůli Covid 19 jsou urgentním tématem těhotenství nezletilých a záškoláctví mládeže. Během pandemie do škol přestalo chodit mnoho dětí. Novými aktuálními jevy jsou drobné krádeže a pouliční násilí.

Je zde také skupina mladých lidí, kteří utíkají ze svých domovů. Chtějí se dobrovolně dostat do pěstounské péče a potřebují krizové útočiště. Situace se letos rapidně změnila; během jara 2021 bylo v Liberci umístěno do pěstounské péče 10 mladých lidí. Dříve se do pěstounské péče umísťoval jeden až dva mladí lidé ročně.

Na začátku procesu je vyčleněno 20 dní na vyhodnocení situace. Mladý člověk může být umístěn k příbuzným nebo k někomu důvěryhodnému, koho už zná namísto toho, aby byl umístěn v ústavu.

V OSPODu pracuje 12 pracovníků. Počet klientů na jednoho úředníka by podle zákona měl být 40 rodin, ale ve skutečnosti na jednoho úředníka připadá přibližně 60 dětí. Poměrně často je v jedné rodině několik dětí, což znamená, že pomoc potřebují všechny děti v rodině, nejen jedno.

Když jsme se bavili o pěstounské péči a o úhradě za výkon pěstounské péče, dozvěděli jsme se, že pěstouni dostávají 500 – 1 300 € měsíčně v závislosti na rozpočtu a počtu dětí. Pro srovnání, průměrná mzda v České republice je 1 500 € měsíčně. Například učitel si zpočátku vydělá těchto 1 500 € měsíčně, ale po třech letech o 30% víc.

Mluvili jsme také o stíhání mladistvých. OSPOD je součástí trestního řízení – opět podobné finskému systému. Hovořili jsme také o problémech v systému. OSPOD se o děti přestane starat, jakmile dosáhnou 18 let, služby jsou poté poměrně omezené.

Pracovníci OSPOD uvedli, že mezi Majákem, OSPODem a probačními úředníky existuje dobrá spolupráce – místní samosprávy, státní i nevládní organizace tak na místní úrovni spolupracují prospěšným způsobem. Děti, mladistvé a dospělé soudí soudci samostatných kategorií. Práce je zaměřena na řešení problémů a k dispozici jsou profesionální mediační služby, které se snaží najít nejlepší řešení a rozhodnutí/trest pro mládež. Také organizují setkávání zaměřená na case management a realizují rodinné konference.

Maják celkově představuje velký přínos pro probační i komunitní služby. Vzhledem k tomu, že Maják spolupracuje s klienty OSPODu a s probačními úředníky, nabízejí dva strukturované programy pro pachatele a násilníky. Probírají zcela základní otázky – co, kde, kdy, proč, koho se to týká – aby klientům pomohli přerušit bludný kruh. V loňském roce se věnovali 40 takovým klientům, což je jedna třetina z celkového počtu klientů Majáku. Vyžadují intenzivní práci a každý týden pořádají setkání s mladým člověkem a jeho rodinou.

Zajímavé je, že tyto programy skutečně fungují – úspěšnost dosahuje až 80 – 90 %. Pokud se posoudí, že mladý člověk potřebuje specializované služby jako například péči o duševní zdraví, psychiatrickou léčbu apod., pak je odeslán do péče specialistů.

Na základní úrovni je tedy práce plynulá a úspěšná. Určité potíže způsobuje to, že mezi ministerstvy – opět – existuje rozpor. Policie spadá pod Ministerstvo vnitra, ale sociální práce a OSPOD pod Ministerstvo práce a sociálních věcí. Dalo by se říci, že obě ministerstva mají společné klienty a cíle, ale spolupráce není vždy snadná.

Na cestě k dalšímu bodu programu jsme hovořili o představách souvisejících s využíváním dobrovolníků v sociální práci. Existují určité podobnosti v tom, jak historické souvislosti ovlivňují současnost. Ve Finsku je role společnosti tradičně velmi silná, což může část společnosti vést k názoru, že dobrovolnictví není v této oblasti zapotřebí, protože se o vše postarají profesionálové. V České republice jsou historické souvislosti spojené s obdobím komunismu – dobrovolná práce a aktivní účast nebyly považovány za přijatelné. Po diskusi o minulosti jsme přešli k aktuálním, současným otázkám. Za měsíc se budou konat volby. V České republice jsou hlavními tématy voleb Covid 19, uprchlíci a daně.

Odpoledne SVČ Narnie, komunitní škola, volnočasové kluby

Ve středu odpoledne jsme navštívili komunitní školu a volnočasové kluby. Škola i kluby jsou financované církví, ale jsou otevřené pro kohokoli. Přibližně třetina rodin je křesťanská.

Ředitel Petr Appl vede volnočasové kroužky – sportovní, technické, taneční, sebeobranu, dramatické, vaření, matematické atd. Celkem mají 32 kroužků. Navštěvují je děti od 4 let, ale hlavně jsou zaměřeny na školáky od první do šesté třídy, což znamená cílovou skupinu dětí od šesti let a starší.

Jedním z problémů je obezita, která je jedním z důsledků pandemie Covid 19. Vzbuzuje velké obavy pediatriů a dalších profesionálů. Proto se nevládní organizace snaží podporovat pohybové aktivity, aby a děti žily zdravým způsobem života a zlepšila se jejich kondice.

Existují také volnočasové kroužky, které slouží k pouhému trávení volného času, ale většina kroužků je tématicky zaměřena. Žáci čtvrtých a pátých tříd mohou také získat pomoc s domácími úkoly.

Kroužky se řídí pevným plánem/učebními osnovami, které je třeba sestavit už v září pro nadcházející školní rok.

Kroužky jsou zpoplatněny, ale poplatek (cca 25 - 30 € za pololetí) kryje jen přibližně 20 % nákladů. Pokud rodiny mají finanční problémy, mohou získat slevu.

Školu navštěvuje 180 žáků, ale do kroužků chodí přibližně 300 dětí. Některé děti docházejí z okolí.

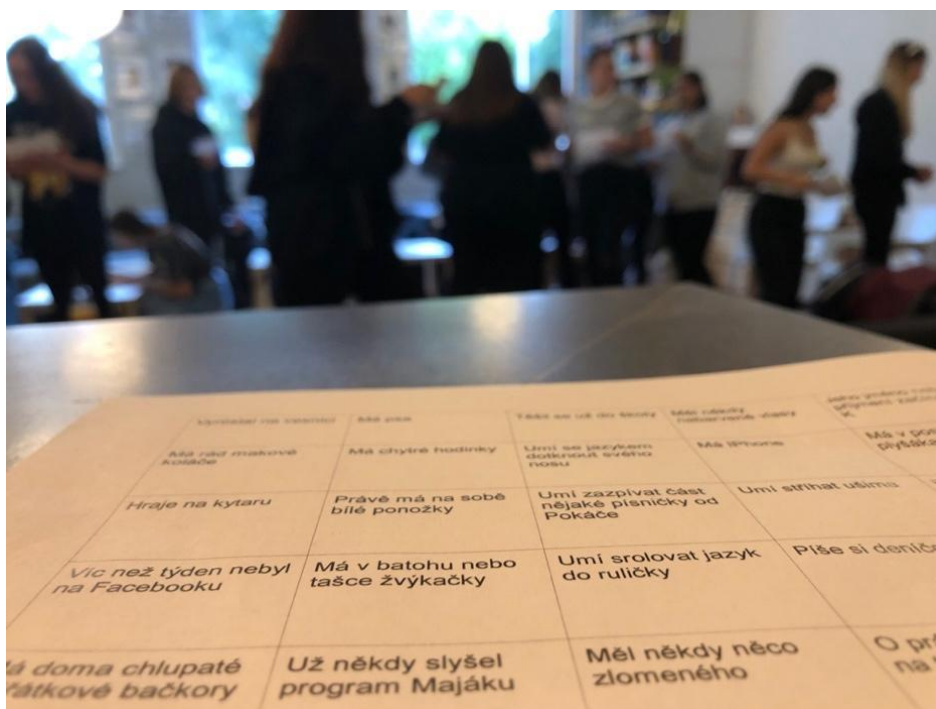
SVČ Narnie

Čtvrtek 16.9.2021

Třídní adaptační program, Komunitní centrum Maják

Ve čtvrtek jsme měli možnost sledovat třídní adaptační program, který v Komunitním centru Maják vedl Petr a další pracovník z Majáku. Pracovali se třídou, kde studovali budoucí kadeřníci a holiči. Jednalo se o 22 studentů a dva učitele.

Na začátku si vysvětlili pravidla a pak začali hrát jeden druh Binga. Šlo o to, pokusit se najít osobu pro každou vlastnost uvedenou na papíru (například kdo má v posteli medvídko, kdo nejí hamburgery, kdo se umí dotknout jazykem špičky nosu, kdo umí hrát na kytaru atd.). Účelem hry bylo vzájemně se poznat. Hry se zúčastnili i pracovníci Majáku.

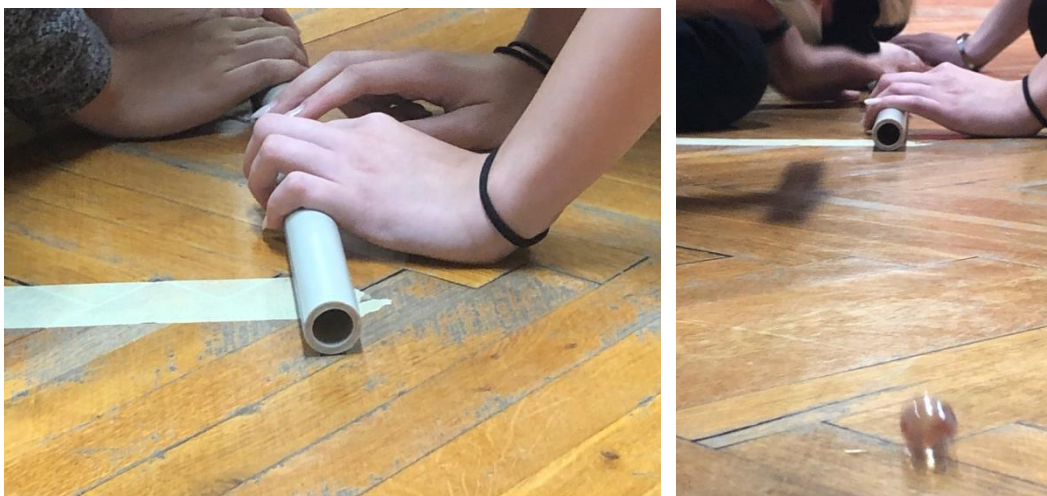

Bingo

Pak se začali ptát učitelů na jejich osobní život – na koníčky, domácí mazlíčky, do dělají o prázdninách, jak po ránu začínají den, jaký sport se jim líbí. Cílem je prozradit něco o sobě samém – nejsou to jen učitelé, ale lidé s osobními zálibami a vlastnostmi. Bude snazší mluvit o osobních záležitostech a požádat o pomoc s učením, když máte pocit, že dotyčného znáte.

Po přestávce dostali studenti za úkol vytvořit řadu podle data narození. Měli pouze jeden pokus a nesměli mluvit nahlas. Zvládli to na poprvé, dokázali se domluvit a jednat ve skupině pomocí neverbální komunikace. Při tomto cvičení se také odhalily role ve skupině – vedoucí, klaun atd.

Dalším úkolem byla štafeta – jak dostat kuličku na druhý konec místnosti skrz krátké plastové trubky. Úkol měl rozvíjet spolupráci a schopnost řešit problémy. Pracovníci sledovali jak spolupracují a na druhé straně i to, jak snášejí neúspěch a frustraci.

Kuličková štafeta

Další úkol se týkal rozpoznání rolí ve skupině; jak mladí lidé vnímají role ve skupině – kdo je dominantní, kdo submisivní atd. Zahráli si pět kol a poté se rozdělili do skupin. Pro některé studenty to byl docela náročný úkol – vyšlo najevo, že jejich role nejsou těmi, které by si bývali přáli. Na konci úkolu pracovníci zdůraznili, že ve skupině jsou zapotřebí všechny role a že by všichni měli spolupracovat tak, aby skupina držela pohromadě a nedocházelo k polarizaci.

Od hraní rolí přešli k úkolu spolupracovat ve velké skupině. Úkolem bylo postavit věž z dřevěných kvádrů pomocí provazů, které byly svázaný dohromady, a uprostřed visel hák. Bylo zajímavé, že se role oproti předcházející hře změnily. Někteří mladí lidé převzali iniciativu a jednali jako vedoucí – stali se přirozenými vůdci a někteří dominantnější byli frustrováni nebo neměli podobné pochopení pro dynamiku skupiny.

Stavění věží

Celkově byla atmosféra opravdu příjemná a uvolněná. Spousta smíchu a žádný student nevypadal odtrženě - ale někteří byli přirozeně zdrženlivější a stydlivější než ostatní. Pro některé byla vizualizace nebo odhalování rolí zřejmě dost náročná.

Odpoledne DDM Větrník a V-klub

Ve čtvrtek odpoledne jsme navštívili centrum volnočasových aktivit, kde se nám věnovala paní Marta Kutová. DDM Větrník je určen pro všechny věkové skupiny, počínaje tříletými dětmi až po dospělé. Počet dospělých, kteří navštěvují zájmové aktivity, stoupá. Zřizovatelem je město Liberec (příspěvková organizace města).

Nabídka zahrnuje různé aktivity během dne, odpoledne i večer, ale zároveň i o víkendech. Organizují se volnočasové činnosti, tábory, soutěže (například taneční), ale také vzdělávací semináře a podobně. Mají vlastní prostory, kde lze pořádát různé akce a tábory. Tyto prostory si mohou pronajmout i soukromé osoby.

Pořádají soutěže i mezi školami v okolí Liberce, například v matematice. Některé akce klubů jsou provázané se školními předměty a jsou financovány městem. Rodinám, které z ekonomických důvodů nemohou navštěvovat akce, jenž neplatí město, pomáhají při shánění finančních prostředků, aby klub mohly navštěvovat.

Během školního roku pořádají více než 100 kroužků a v létě 50 až 60 táborů. Běžné kroužky navštěvuje přibližně 1 500 dětí, více než 1 000 dětí bylo na letních táborech a stovky dětí se zúčastnily dalších aktivit. Kapacita táborových míst se pohybuje od

15 do 50. Pořádají dva typy letních táborů: příměstské tábory s pobytem přes den a tábory s přespaním.

To vše znamená spoustu papírování a neustálé podávání žádostí na pořádání nízkorozpočtových akcí. Počet zaměstnanců na plný úvazek je přibližně 20, z toho 11 pedagogů a 9 administrativních pracovníků, specializujících se na určité předměty. Kromě toho jsou zde pracovníci na částečný úvazek; cca 100 pracuje v kroužcích, 100 na letních táborech a 200 organizuje pořádání soutěží. Petr nám řekl, že za poslední 3 až 4 roky díky vedení Marty obrovsky rozšířili činnost.

Po návštěvě Centra jsme se přesunuli do V-klubu, který se nacházel poměrně blízko. V-klub je rovněž veden organizací Marty. Dostávají finanční prostředky od města a pracují v něm 4 pracovníci.

V-klub

Klub je pro návštěvníky zdarma a mladí lidé se nemusí registrovat. Klientelu tvoří mládež ve věku 12 až 18 let, denně jej navštěvuje 25 až 30 mladých lidí.

V-klub je otevřeným klubem nabízejícím několik aktivit a odpolední kroužky. Nabízejí pomoc s domácími úkoly a podporují vztahy ve třídě / skupině. Mladým lidem poskytují individuální podporu a v případě potřeby, pokud mladé lidi něco trápí, je odkazují na služby jiných nevládních organizací.

V-klub je otevřený i během letních prázdnin. Pořádají denní příměstské tábory a organizují různé akce, soutěže, turnaje atd. Během školního vyučování do klubu zaskočí i přes den někteří mladí lidé, pokud mají delší přestávku. Jsou pro ně připraveny únikové hry, například "Vítejte v Hollywoodu".

Zabývají se mimo jiné rodinnými problémy, úzkostmi, vztahy ve škole a šikanou. Pracují také s rodinami – jeden z pracovníků je rodinným terapeutem.

Minulý rok byl výjimečný. Covid 19 způsobil, že školy byly zavřené téměř celý rok, což se promítlo do životní pohody mladých lidí.

Pátek 17. září 2021

Maják / Komunitní centrum Konopná

V pátek nastal čas na hodnocení – nebylo formální, spíš mělo formu volného rozhovoru.

Došli jsme k závěru, že hostitelé nastavili pro jejich návštěvu Finska vysokou laťku. Naší návštěvou strávili spoustu času.

Nejdůležitější inspiraci důležitou pro naši práci uvádíme níže:

- ČAS a to co dělají pro rozvoj a udržení vysoké kvality práce prostřednictvím standardů a auditů. Zní to jako spousta práce a možná hodně byrokracie, ale pokud se to projevuje v kvalitě práce, tak se to vyplatí.
- Program primární prevence v akci - Filip byl úžasný. Viděli jsme, jak podstatné je, aby pracovník skutečně věděl, co je cílem programu a zároveň věděl, jak toho dosáhnout. Jak je důležitá důvěra, dodržování mlčenlivosti a schopnost podpořit třídu jako skupinu, ale i zohlednit individuální situaci a potřeby mladých lidí. Mladí lidé, se kterými jsme se setkali, byli otevření a svěřovali se se soukromými příběhy a zážitky, ale atmosféra se zdála být respektující a bezpečná.
- Třídní adaptační program sám o sobě se nám zdál být velmi funkční, zároveň je však nutné vyzdvihnout dovednost pracovníků. Způsob, jakým zvládali dost náročné otázky týkající se rolí ve skupině, byl velmi přesvědčivý. Na druhou stranu, vždy když se vytváří skupina, objevují se podobné problémy či pochybnosti – zde jsme viděli dobrý způsob, jak vše zvládnout v bezpečném prostředí; situaci řídil dospělý a dokázal vytvořit pocit vzájemné důvěry, kterou všichni mladí lidé se svým individuálním nastavením potřebují, aby mohla vzniknout fungující skupina.
- Výše zmíněné faktory také vedly k potřebě rychle se přizpůsobovat měnícím se situacím. Času není nazbyt, protože na každou skupinu jsou vyhrazené čtyři

hodiny a za tu dobu musí pracovníci zapůsobit a dosáhnout vytyčeného cíle. Pracovníci musí mít neustálý přehled o situaci a být připraveni přizpůsobit se potřebám mladých lidí/skupiny. Rovněž je třeba vzít v úvahu profesionalitu a znalosti učitelů/lektorů, protože při každodenních setkáních je přítomnost a informovanost pracovníků nesmírně důležitá.

- Naše návštěva OSPODu a probační služby ukázala, že mezi Českou republikou a Finskem existuje mnoho podobností. Samozřejmě existují i rozdíly, ale například “bitva ministerstev” zněla velmi povědomě.
- Při návštěvě komunitní školy, volnočasových klubů a DDM Větrník jsme obdivovali tamní pracovníky a pracovnice, a rovněž prostory. Přístup učitelů/lektorů byl opravdu obdivuhodný – nevadily jim nepodstatné věci, nezakazovali neustále dětem, co nemají dělat, ale soustředili se na to, aby byli pro děti k dispozici. Také se nám velmi líbilo zaměření na vybavení prostor – použití barev, obrazy na stěnách – prostředí bylo pro děti lákavé a inspirativní.
- Během poslední diskuze o hodnocení bylo zmíněno ještě jedno zajímavé téma. Přemýšleli jsme o tom, jaké poselství vysílá společnost a kultura mladým lidem o jejich právech a hodnotách. Jsme si vědomi skrytých hodnot, které s sebou nese marketing, móda, komerční služby atd.? Jako příklad – podle každoročně zveřejňovaného školního průzkumu se polovina finských dívek setkala v posledním roce se sexuálním obtěžováním.
- Učitelé / ostatní pracovníci s mládeží by měli ukazovat, že svoji práci a mládež mají rádi a mladým lidem dávat osobní příklad, jak by se lidé k sobě měli chovat. To nás dovedlo k diskusi o poslání škol / učitelů / pedagogických pracovníků. Vzdělávat znamená za prvé vychovávat děti, za druhé předávat jim dovednosti a znalosti potřebné v životě – a to by se mělo dít v tomto pořadí. Vzdělávání učitelů v ČR trvá pět let a z toho je jen 25% o psychologii a pedagogice – v teoretické rovině. Praktické přípravy je velmi málo. Jak tedy zajistit, aby budoucí učitelé a ostatní odborníci měli příležitost naučit se, jak děti zvládat? Souvisí to také s přístupem lidí, kteří rozhodují (ministerstva, místní samospráva), plánují a řídí práci v praxi. Rozumějí situaci na místní úrovni?

Závěry / dobrá praxe:

To nejlepší, co jsme se na studijní návštěvě dozvěděli je v krátkosti uvedeno níže:

- Certifikace a práce potřebná pro zajištění vysoké kvality streetworku a jiné nízkoprahové či kontaktní práce.
- Program prevence – začíná v rané fázi, je důsledný a dobře naplánovaný.
- Myši z Majáku - karty.
- Dobrá spolupráce mezi nevládními organizacemi a veřejnými službami, i když existují určité strukturální potíže kvůli rozporuplným pokynům ministerstev.
- Důraz kladený na útulnost – například použití barev. Zdálo se nám, že děti a mladí lidé (tedy uživatelé služeb!) dobře chápou, že prostory byly vybudovány pro ně.
- Naši hostitelé byli velmi přátelští a věnovali nám hodně času a úsilí.
- Program primární prevence se nám zdál jako velmi dobrý a účinný nápad, i když hodně záleží na vedoucím týmu a učiteli. Filip, se kterým jsme se setkali, byl odborníkem a skvělým příkladem.
- Bylo skvělé vidět, jak různé organizace spolupracují na dosažení společného cíle. Místa jako Maják by byla úžasná a velmi potřebná ve Finsku, i když možná něco podobného již někde existuje.
- Pozoruhodná byla komunikace s policejními složkami. Ta je ve Finsku mnohem přátelštější a plynulejší než v České republice, alespoň podle toho, co jsme viděli.